

Megváltozott a világ körülöttünk

A Budapesti Eötvös Collegium Történelem Műhelye a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának tanácsstermében emlékezett meg a trianoni békediktátum 91. évfordulójáról. A rendezvény házigazdája dr. Horváth László, az Eötvös Collegium igazgatója volt. A fölkért szónokok dr. Borsodi Csaba rektorhelyettes és Ternovác István, a Kossuth Rádió délvidéki tudósítója voltak. Az alábbiakban beszédének szerkesztett változatát közöljük.

Tisztelt Rektor-helyettes úr, tisztelt Igazgató úr, tisztelt megemlékezést szervező Fialok az Eötvös Collegiumból! Kedves Nemzettársaim!

Élet és halál. Öröm és bánat. Érzelem és értelem. Ezek a gondolatok jutnak eszembe Trianon említésekor. Én az élet és az öröm mellett teszem le a garast, a fájó múlt ellenére is, most, a nemzeti összetartozás ünnepén. Érzelem és értelem vonatkozásában mindkettőnek nagy a jelentősége. Mert a nemzet bizony érzelmi kategória is, amely – és ez nagyon fontos – nem virágozhat értelmes nemzetstratégia nélkül. Ez a nemzetstratégia – mely történelmi jelentőséggel bír! – most végre körvonalazódni látszik, ami életkedvvel tölthet el bennünket a Kárpát-medencében, az 1920-ban történt nemzeti tragédia évfordulóján. Ezt most szeretném történelmi példával is alátámasztani.

Engedjenek meg nekem egy személyes történetet. Anyai nagyapám, szép emlékezetű Herédi Tóth Mihály öt éves volt, amikor édesapja a Monarchia katonájaként valahol Szerbiában elveszett. Apa nélkül nőtt fel, az új, megváltozott világban. Miközben a trianoni döntés értelmében a határokat átszabták, ezrével özönltek a szláv kézbe került Délvidékre a boszniai és a horvátországi szerbek. Amíg ők földet és házat kaptak, meg vissza nem térítendő támogatást ahhoz, hogy gyökeret ereszthessenek az Isten adta bácskai, bánáti és szerémségi termőföldön, addig az én nagyapám koraérett gazdálkodóként tizenkét éves korától maga hordta fel a búzát a padlásra. Nagyapám, és

hozzá hasonlóan, a velem egyivásúak nagyszülei is tudták, hogy Trianon ide, Trianon oda, az életnek nincsen alternatívája. Küzdeni kell! Azzal úgy kell gazdálkodni, hogy ha majd egyszer visszanezünk, ne kelljen szégyenkezni Isten, Család és Nemzet előtt. Ezek a nagyszülők lehajtott fővel gyakorolták a bibliai bölcsességet, hogy ami az Istené, azt add meg az Istennek. Ami a királyé, azt add meg a királynak. A jó öreg kukoricakapálás közben sokszor elmesélte nekem, így mondta, hogy ő öt „királt” szolgált. A két szerbet, Sándor és Péter királyt, aztán Horthy Miklós kormányzót, kényszerhelyzetében Szalásit, és végül Titót.

A második világháború végén, amikor ismét megváltozott a világ körülöttünk, és öregapám kiszabadult a fogságból, a jugoszláv határőrök nem engedték be az országba, mármint Jugoszláviába. Nagyon magyarosnak találták a nevét. Mint később kiderült, ez mentette meg az életét. Mert ha akkor, 1944 októberének utolsó napjaiban hazajön, a falu férfi lakosságának zöméhez hasonlóan ő is a kertünk végében található tömegsírban végzi. Ahogy ez több tíz, más településen is történt. Kertünk ugyanis rájár a temerini Nyugati temetőre. Ebbe, a maguk által kiásatott, sokáig jeltelen tömegsírba legalább nyolcvan ártatlan magyar embert lőttek bele az OZNA, Tito hírhedt állambiztonsági szolgálatának a felügyeletével a részeg kommunista partizánok. Mondom, Tóth Mihálynak szerencséje volt, mert a családjához görcsösen ragaszkodó és mindenáron hazatérni akaró ember reflexével Totics Milanra változtatta a nevét, és így az életét megmentő néhány napos késéssel már át eresztették a szerb határőrök. Mindehhez képest az, hogy hazatérte után állandó jelleggel kihallgatásokra járt, meg hogy jött a bajusztépéssel, kályhán táncoltatással járó kötelező terménybeszolgáltatás időszaka, már lakodalomnak számított. A közelmúltban darabjaira hullott jugoszláv államalakulat akkori haszonélvezői számára azonban nem volt elegendő az, amit a részrehajló trianoni döntéssel megkaparintottak. Az sem, hogy 1944-ben tízezer számra lőtték tömegsírba a vajdasági magyarság és a németiség legvitálisabb generációit, a sanyargatást tovább folytatták.

Az 1945-ös visszarendeződést követően jött az újabb jugoszláv agrárreform. Földet elsősorban a fejletlen vidékekről érkező más nemzetiségű, többnyire írástudatlanok újabb hulláma kapott. Ők mindenben előnyt élveztek az őshonos lakossághoz képest. A vezető munkahelyek is őket illették meg. Ahhoz, hogy a kommunista hatalom ezeket a telepeseket előnyjogokban részesíthesse, meg kellett fosztani a földtől azokat a polgáriasodás útjára lépett haladó gazdákat, akik elődeinek homloka évtizedeken át izzadt, azért a termőföldért, amit 1946 és 1950 között egy tollvonással, csak úgy elvettek. A következő nagy pofon 1953-ban érte a magyarság jelentős részét kitevő paraszttársadalmat a Délvidéken, amikor tíz hektár-ra csökkentették a magánszemély által birtokolható földterület nagyságát. Ezt is túléltek magyarjaink. Sok esetben formálisan csak azért el kellett, hogy váljanak férj és feleség, hogy az ősi jussot megtarthassák. Ezt követte a szinte minden járás területére kiterjedő határrendezés időszaka, amikor az életerős földműveseket egyszerűen kirakták a legtermékenyebb területekről és silányabb minőségű földet adtak nekik cserébe. Földjeiket az állami gazdaságoknak adták, amelyeket évtizedek múltán, a közelmúltban magánosítottak. Az egykori magyar gazdák földjei mára újgazdagok, háborús nyereszkezők kezébe kerültek. Egy magyar sincs közöttük. Ezt hozta a Slobodan Miloševićet menesztő, rendszerváltásnak nem nevezhető politikai félfordulat Szerbiában. És ez ellen senki sem emelte fel a hangját az Európai Unióba igyekvő Szerbiában. A legfájóbb, hogy ebben még a belgrádi kormánykoalícióba beépült magyar érdekképviselő vezetői is cinkosai voltak az új szerb hatalomnak.

Az elmondottak után érthető, hogy a hetvenes években mért vett sok ezer vajdasági magyar vándorbotot a kezébe és költözött Nyugat-Európába, meg a tengerentúlra, és hogy mért maradt a második világháború utáni bő négyszázezer délvidéki magyar nemzettestből csak szűk háromezrezer a szülőföldjén.

Az utolsó nagy tömeges kivándorlás a kilencvenes évekre esett, amikor a vajdasági magyarokat tömegesen vitték golyófogónak abba a délszláv háborúba, amelyhez semmilyen érdeke nem fűződött a magyarságnak. Becsült adat szerint negyvenegynéhányukat bádokporsóba hozták haza a harc térről. Ötvenezer nemzettestünk fordított hátat ekkor a Duna és a Tisza köze csücskének.

Mindaz, amiről eddig beszéltem, kedves Nemzetársaim, ez Trianon utóélete. Gyász és letargia. Amit nagyon nehéz lélekben feldolgozni. Néhai Török Ferdinánd egykori százláncos adai gazda szavai eleve-

nen élnek bennem. Azt mondta nekem egy interjúban: „Fiam, élet az egy van. Légy olyan, mint az életerős gyomnövény, amelyet minél jobban ütnek és vágnak, annál jobban burjánzik, sarjadzik!” Nem könnyű vállalás, de nincs alternatívája Török Ferdinánd parasztfilozófiájának.

Emberek, Magyarok! Nincs más választásunk! Fel kell vennünk a kesztyűt, és élhető világot kell magunk számára teremteni, elsősorban a fejekben, a beszűkült területeken.

Kedves Barátaim! Kedves Nemzetársaim!

Itt vagyunk most együtt. Emlékezünk. De a Nemzeti Összetartozás Ünnepe ne legyen ez többé a gyász napja! Tegyük félre a szétszakítatás és a gyökértelesség érzését. Bízunk magunkban, egymásban és az isteni gondviselésben. Bízunk a nemzetben. Fogjuk meg egymás kezét, és vállvetve tegyük az egyetemes magyarság felvirágoztatásáért. Mindenki a maga területén. Mert tennivaló akad bőven a magyar nemzet sorsának jobbra fordítása érdekében. Sok a munka és kevés a kéz. A mostaninál kedvezőbb alkalom ehhez nem kínálkozhat. Végre, annyi kínkeserves évtized után most van egy erős nemzeti kormányunk, mely hivatalba lépését követően megtette a legfontosabb lépéseket a nemzet talpra állása és határon átvéelő egyesítése felé. Mi, határon túliak, bízunk ebben a kormányban. Nem azért, mert könyörödományra számítunk. Arra nincs szükségünk. Éppolyan életerős magyarként éljük meg mindennapjainkat ma, amikor a tartalommal is rendelkező nemzeti autonómiáért küzdünk, mint amilyen eltántoríthatatlanul teszi a dolgát a budapesti kormány a magyar családok érdekében, ha kell, szembeszállva a multikkal, a Világbankkal, meg ami legalább ennyire fontos, a megtisztuláshoz vezető korrupció felszámolásával. Mert ahhoz Barátaim, hogy Trianon sebeiből kigyógyulhassunk, minden szempontból meg kell tisztulnunk! Le kell vetköznünk előítéleteinket, meg kell tanulnunk nem gyűlölni, hanem építkezni! És nem félni!

Végül arra kérem Magukat, arra kérlek Benneteket, hallgassunk meg egy rövid részletet abból az interjúból, amit a minap készítettem Légyvári Sándorral, aki idén tizennyolcadik alkalommal ácsolta meg a nyakkeresztet az egykori csúrogi dögtemetőben nyugvó édesapja és több száz ártatlanul kivégzett csúrogi magyar tömegsírja fölé. A keresztet ugyanis egyetlen év kivételével, minden évben kidöntik, összetörik és megalázzák „ismeretlen” személyek.

Amikor a kivégzések ötvenedik évfordulóján először megjelenhettünk itt, a csúrogi dögtemetőben, hogy megemlékezzünk édesapáinkról, fölűvöltöttem, hogy „édesanyám, látod, hogy itt van a fiad?”

Látod, hogy eljöttem ötven év után?”. Azok az akkor még élő, szerencsétlen öregasszonyok, négykézláb jöttek itt fel a dombra, ahová a virágokat helyeztük. Szívszaggató volt. Édesanyám ezt nem érthette meg, mert ő két évvel az első megemlékezés előtt meghalt, szegény. Amíg ő élt, nem jöhettünk, mert eltapostak volna bennünket. Erőltetett jóváhagyással engedélyezték, hogy az első megemlékezés sor kerüljön. Agyonra aláztak bennünket akkor, és ezt teszik még ma is, azzal, hogy évről évre tönkreteszik az emlékkeresztet. Még az emlékezés jogát sem adnák meg nekünk. Ezért állítom újra és újra ezeket a kereszteteket, hogy csak verjétek, törjétek! Majd mi hozunk másikat! Egyik keresztet az írta, hogy „Ha kell, a szívünkben ácsolunk keresztet”.

Most is itt van a szívem. Büszkén áll az új kereszt. Ha még egyet kell készíteni, megcsinálok azt is. És mindaddig így lesz, amíg bírom erővel.

Ha az édesapa nélkül felnőttem és nagybetűs Emberré vált Légvári Sándor idősen, asztmájával küszködve képes volt tizennyolc keresztet megácsolni, és ha kell, még újabbakat is ácsolni fog, akkor végső ideje, hogy mi, nálánál jóval fiatalabbak és életerősebbek is túltegyük végre magunkat a trianoni traumán. Rázzuk le magunkról annak nyomasztó terhét, és munkára fel! Tegyük családjainkért! Tegyük a Nemzetért! Annak határokön átívelő egységéért!

Ehhez kívánok Önöknek sok erőt és jó egészséget!

